

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

Causal Model of Factors Effecting to Administrator's Strategic Leadership Trait of Primary Educational Service Area Office

จิรภุช ฉัตรเบญจนันท์*
ดร.ชาญชัย วงศ์สิริสวัสดิ์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาคูณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ (3) เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์เอกสาร และการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ

ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวน 302 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จากประชากรจำนวน 1,364 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงเนื้อหา 0.6-1.0 และค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.921-0.946 การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ขั้นที่ 2 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์เอกสารเพื่อขยายรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดย

*นักศึกษาลัทธิศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์
**อาจารย์ที่ปรึกษา

ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวน 600 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น จากจำนวนประชากร 1,364 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา 0.8-1.0 และค่าความเชื่อมั่นระหว่าง 0.646-0.940 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติพรรณนา และการความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ โดยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การสร้างและธำรงรักษาทีม การจูงใจและพัฒนาบุคลากร และการประเมินผลการปฏิบัติ ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพบว่ามีค่าความตรงเชิงโครงสร้าง ($\text{Chi-Square}=3.87$, $\text{df}=3$, $\text{P-value}=0.28$, $\text{RMSEA}=0.023$, $\text{GFI}=1.00$, $\text{AGFI}=0.99$)

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยลักษณะบุคคลและปัจจัยสภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

3. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม

ศึกษาที่สังเคราะห์ขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\text{Chi-Square}=537.59$, $\text{df}=293$, $\text{P-value}=0.077$, $\text{RMSEA}=0.039$, $\text{GFI}=0.93$, $\text{AGFI}=0.91$) ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ส่งผลทางตรงต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในระดับสูง (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.93)

ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาส่งผลทางอ้อมผ่านปัจจัยลักษณะบุคคล ในระดับสูงอยู่ (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.73)

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

Abstract

The aims of this research were to (1) study administrator's strategic leadership trait of primary educational service area office, (2) to study the factors effecting to administrator's strategic leadership trait of primary educational service area office, and (3) to develop a model of causal factors that effecting to administrator's strategic leadership trait of primary educational service area office. Method is as follows 3 steps: step 1 study papers ,theory and research about administrator's strategic leadership trait of primary educational service area office by analyzing documents and to verify the validity of direct effect of structural administrator's strategic leadership trait

of primary educational service area office. The samples were the director and deputy director of the Office of primary educational service area office 302 people from 1,364 population by randomly stratified. The instrument used in this study was rating scale 5 level questionnaire. Content validity were between 0.6-1.0 and the reliability between 0.921 to 0.946, analyzed by confirmatory factor analysis. Step 2 study paper, theory and research about the factors effecting to administrator's strategic leadership trait of primary educational service area office by analyzing drafted documents to form a causal relationship of the factors that effect to administrator's strategic leadership trait of primary educational service area office. Appropriate checking and the possibility Using by focus group of 11 specialist people with content analysis. Step 3 to check the consistency of the model with empirical data. The samples were the director and deputy director of primary educational service area office 600 people from 1,364 population by randomly stratified. The instrument used in this study was rating scale 5 level questionnaire. Content validity were between 0.8 to 1.0 and the reliability between 0.646- 0.940 statistics used. Information analyzed by descriptive statistics and causal model consistency analysis by a computer program.

The research found.

1) administrator's strategic leadership trait of primary educational service area office consists of five components: determining strategic direction, the aim of achievement creating and maintaining team, motivation and personal development and performance evaluation .The structural model were consistent.(Chi-Square=3.87, df=3, P-value =0.28, RMSEA =0.023, GFI=1.00,A-FI=0.99)

2. Factors effecting the strategic leadership of primary educational service area office administrator consists of two factors: the nature and environment of the district primary education office.

3. The causal relationship of the factors that effect administrator's strategic leadership trait of primary educational service area office from synthesized consistent with empirical data. (Chi-Square = 537.59, df = 293, P-value = 0.077, RMSEA = 0.039, GFI = 0.93, AGFI = 0.91) The factors of the environment of the district primary education office were direct effect to administrator's strategic leadership trait of primary educational service area office with high influence (Influence coefficient was 0.93 standard). Factors of the environment of the district primary education office, show indirect effect through the individual level with high influence (coefficient influence standard 0.73).

Keywords: Factors Effecting, Strategic Leadership Trait

บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว แต่ละประเทศมีการแข่งขันกันสูง และนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ในแต่ละประเทศจะต้องปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลง ประเทศไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศ ในสภาวะเช่นนี้สังคมไทยจึงต้องมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง ยั่งยืน และมีความสุข การที่ประเทศไทยจะสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันได้นั้นจะต้องมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ มีความสามารถ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความสามารถในการปรับตัวและการคิดแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กัลยรัตน์ เมืองสง, 2550; หน้า 3) การศึกษาของคนในชาติเป็นรากฐานที่สำคัญในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ของประเทศที่มีคุณภาพการวางรากฐานของการศึกษาให้มีคุณภาพดังกล่าวจำเป็นต้องเริ่มต้นและให้ความสำคัญต่อการศึกษาประถมศึกษาหรือการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้เป็นการศึกษาภาคบังคับ มีจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ เพื่อลดปัญหาการจัดการศึกษาที่เป็นไปในลักษณะการรวมศูนย์อำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง ซึ่งขาดเอกภาพด้านนโยบายและการบริหาร ขาดระบบการกำกับตรวจสอบคุณภาพ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ขาดการพัฒนา นโยบายอย่างต่อเนื่อง และขาดความ

เชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้มีหลักการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา ให้ระบบการจัดการศึกษาสอดคล้องกับระบบบริหารราชการแผ่นดินที่ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและประชาชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งราชอาณาจักรไทย (Office of the Basic Education Commission of Thailand) เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สังกัดส่วนกลาง มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับพื้นฐานตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการกระจายอำนาจสู่การบริหารและการจัดการศึกษาระดับองค์กรปฏิบัติในท้องถิ่น เป็นการบริหารและการดำเนินงานระดับปฏิบัติการในท้องถิ่นที่กำหนดให้การปฏิบัติเสร็จสิ้นที่สถานศึกษาให้มากที่สุด โดยยึดหลักความมีอิสระและคล่องตัวเป็นสำคัญ แต่ถ้าหากไม่สามารถเสร็จสิ้นที่สถานศึกษาได้ ให้สิ้นสุดที่เขตพื้นที่การศึกษา โดยต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปฏิบัติในท้องถิ่น แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ตราขึ้นเพื่อมุ่งที่จะปฏิรูประบบการบริหารจัดการการศึกษาของไทย ยึดหลักความมีเอกภาพในด้านนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้ประชาชนมีส่วนร่วม จึงกำหนดให้มีการบริหารจัดการศึกษาในลักษณะของ”เขตพื้นที่การศึกษา” รวมทั้งกำหนดให้การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับต่ำกว่า

ปริญญาเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหลัก (มาตรา 37) (สรวรค์ วรอินทร์, 2546) มีหน่วยงานส่วนกลางประจำภูมิภาคต่างทั่วประเทศ ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวน 185 เขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจำนวน 42 เขต รวมทั้งสิ้น 225 เขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีหน้าที่ในการบริหารจัดการการศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพ ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไว้ดังนี้ 1) รับผิดชอบในการปฏิบัติงานราชการที่เป็นอำนาจ และหน้าที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษา และตามที่ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษามอบหมาย 2) เสนอแนะการบรรจุและแต่งตั้ง และการบริหารงานบุคคลในเรื่องอื่นที่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา 3) พิจารณาเสนอความดีความชอบของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 4) จัดทำแผนและส่งเสริมการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา 5) จัดทำทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา 6) จัดทำมาตรฐานคุณภาพงาน กำหนดภาระงานขั้นต่ำและเกณฑ์การประเมินผลงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 7) ประเมินคุณภาพการบริหารงานบุคคลและจัดทำรายงานการบริหารงานบุคคลเสนอ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษาเพื่อเสนอ อ.ก.ค.ศ. 8) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และกฎหมายอื่น หรือตามที่ อ.ก.ค.ศ. มอบหมาย และยังดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการและ

เลขานุการของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่เป็นไปตาม มาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อีกทั้งยังได้รับการกระจายอำนาจจากกระทรวงศึกษาในการจัดการศึกษา

ปัจจุบันหลายฝ่ายมองเห็นตรงกันว่า “คุณภาพการศึกษาไทยตกต่ำ” ข้อมูลการประชุม World Economic Forum (WEF)-The Global Competitiveness Report 2012-2013 ซึ่งเป็นการประชุม “เวทีเศรษฐกิจโลก” ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยในปีที่ผ่านมาพบว่าผลการจัดอันดับคุณภาพการศึกษาของไทยร่วงต่ำอยู่ในกลุ่มประเทศอาเซียนซึ่งอยู่ในอันดับที่ 8 ตามหลังกัมพูชาและเวียดนาม ผลการทดสอบ O-NET ผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาติ (NT) พบว่าเด็กไทยส่วนใหญ่ได้คะแนนวิชาต่างๆ ต่ำกว่าเกณฑ์ และที่สำคัญคือผลสอบ PISA พบว่าเด็กไทยส่วนใหญ่อ่านภาษาไทยไม่รู้เรื่องคือ มีตั้งแต่อ่านไม่ออก อ่านแล้วตีความไม่ได้วิเคราะห์ความหมายไม่ถูก การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาผู้นำองค์กรจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะของการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งปรับความคิด การกระทำและวิธีการในการทำงาน โดยยึดเป้าหมายขององค์กรเป็นสำคัญ รวมถึงการทำให้บุคลากรในองค์กร และบุคคลภายนอกมีเจตคติที่ดีกับองค์กรและผู้นำด้วย (รวีวรรณ กลิ่นหอม, 2550) คุณลักษณะภาวะผู้นำสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพสูง และประสบความสำเร็จรูปแบบหนึ่งคือคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategy Leadership) เป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่มีกระบวนการในการกำหนดทิศทางกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่องค์กร ในการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ ให้องค์กรสามารถอยู่รอดต่อไปได้ ขณะเดียวกันก็พยายามรักษาความสัมพันธ์ที่ดีขององค์กรและสภาพแวดล้อมไว้ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี,

2549) จากการศึกษาของ สุวิทย์ ศรีภักดิ์ (2553) พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ มีอิทธิพลทางอ้อม และโดยรวมเชิงบวก ต่อผลลัพธ์ทางการศึกษา ประถมศึกษา กมล โสวาปี (2557) พบว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อบริหารองค์การที่รับผิดชอบให้ประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
3. เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

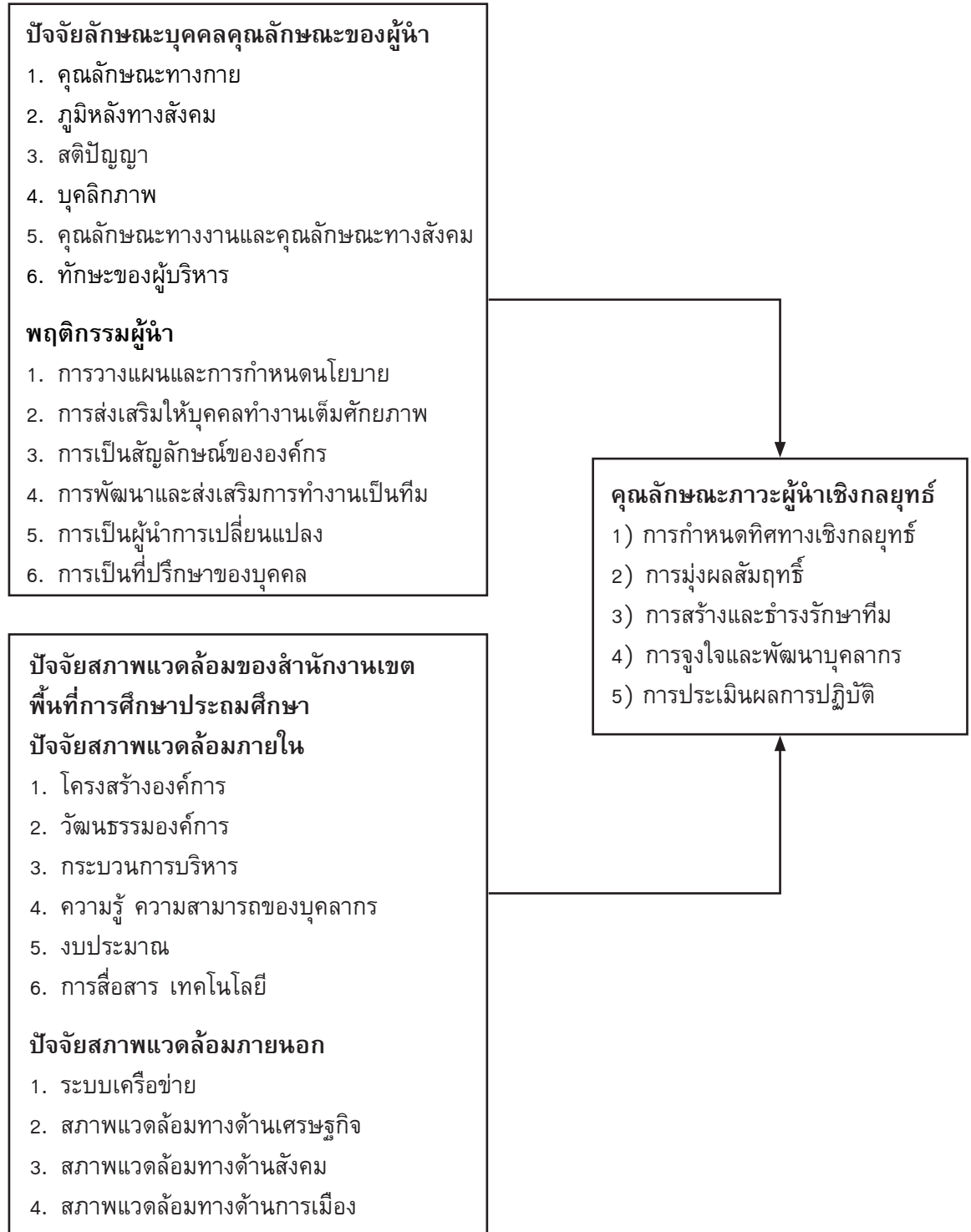
การวิจัยเรื่อง รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎีดังนี้

1. ศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารองค์การทั่วไป ของ Dress&Mill, 1993; DuBrin,

1998; Adair John Eric, 2010; Nahar, 2000; RobbZin&Coulter,2003; Davies&Davies, 2006; Kaplan&Norton, 1996; ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2543; สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2543; ทิพาดี เมฆสุวรรณ, 2545; ธงชัย สันติวงษ์, 2546; ศิริวรรณ เสรีรักษ์ และคณะ, 2548; กัลยรัตน์ เมืองสง, 2550; เนตรพัฒนา ยาวีราศ, 2550; สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550; รวีวรรณ กลิ่นหอม, 2550; สมยศ นาวิการ, 2551 และเชวงศักดิ์ พฤษเทพเวศ, 2553 เป็นกรอบแนวคิด ทฤษฎี เพื่อวิเคราะห์คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยใช้ตารางเมทริกซ์สรุปเป็นคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งหมด 5 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ 2) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 3) การสร้างและธำรงรักษาทีม 4) การจูงใจและพัฒนาบุคลากร 5) การประเมินผลการปฏิบัติ

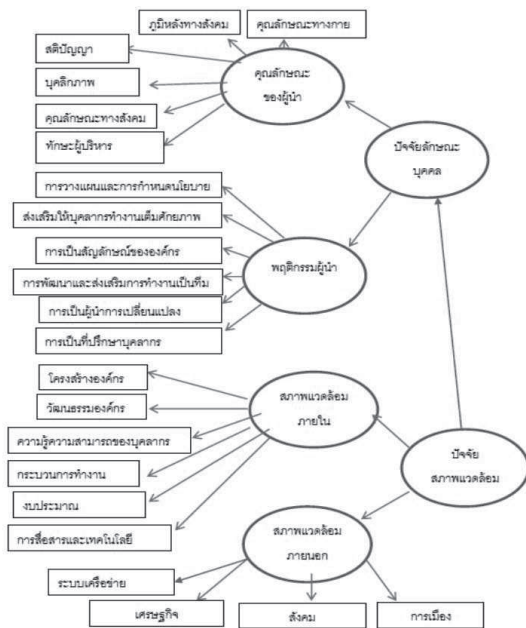
ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของจินตนา บุญบงการ และฉัตรพันธ์ เขจรันท์ (2548; หน้า34), สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2549; หน้า23), สุเมธ แสงนาทร (2547; หน้า7) และ Certo and Peter (1991 ; หน้า 264) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 2 ปัจจัยคือปัจจัยลักษณะบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ได้แก่ โครงสร้างองค์การ วัฒนธรรมองค์การ กระบวนการบริหาร ความรู้ ความสามารถของบุคลากร งบประมาณ การสื่อสาร เทคโนโลยี ประกอบด้วยระบบเครือข่าย สภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มี 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

(1) การวิเคราะห์เอกสาร

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ คุณลักษณะภาวะผู้นำ

เชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

(2) ตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา โดยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 185 เขต จำนวน 1,364 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) snv ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวน 302 คน โดยกำหนดขนาดตามตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ทำการสุ่มแบบชั้นตอน (Stratified Random Sampling) คำนวณสัดส่วนจำแนกตามภาคจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวน 42 เขต เก็บข้อมูลจากผู้บริหารของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั้งหมด

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความตรงเชิงโครงสร้างของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

(1) นำข้อมูลจากการสังเคราะห์เอกสารมาสร้างเป็นแบบสอบถาม

(2) หาคความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Consistency : IOC) ของแบบสอบถามโดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ให้ความคิดเห็น แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Consistency : IOC) มีค่า IOC ระหว่าง 0.6 -1.0

(3) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 30 คน ให้ตอบแบบสอบถาม จากนั้นทำการหาค่าความเชื่อมั่นโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามรายด้าน อยู่ระหว่าง 0.921-0.946 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคของแบบสอบถามทั้งชุดเท่ากับ 0.93

การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (CFA) เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การวิเคราะห์เอกสาร

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูล คือ เอกสารเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การสนทนากลุ่ม

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจากกระทรวงศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีประสบการณ์การบริหารเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 11 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การยกร่างโมเดล จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่สังเคราะห์ขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 185 เขต จำนวน 1,281 คน

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) Bollen (1989) เสนอให้พิจารณาจากจำนวนพารามิเตอร์อิสระที่ต้องการ

ประมาณค่า โดยอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่าง และพารามิเตอร์หรือตัวแปรควรเป็น 20 ต่อ 1 จำนวนตัวแปร 30 ตัวแปร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 600 คน ผู้วิจัยทำการสุ่มแบบสัดส่วน (Proportional Allocation) จำแนกตามภาค จากจำนวนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 75 เขต

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

(1) นำข้อมูลจากผลการวิจัยข้อ 1 และ 2 มาสังเคราะห์สร้างเป็นแบบสอบถาม

(2) หาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Consistency : IOC) ของแบบสอบถามโดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ให้ความคิดเห็น แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Consistency : IOC) มีค่า IOC ระหว่าง 0.8-1.0

(3) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 30 คน ให้ตอบแบบสอบถาม จากนั้นทำการหาค่าความเชื่อมั่นโดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามรายด้านอยู่ระหว่าง 0.646-0.940 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัคของแบบสอบถามทั้งหมดเท่ากับ 0.97

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์โมเดลการวัด (Measurement

Model) โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ของระหว่างชุดตัวแปรสังเกต (Observed Variables) ที่เป็นองค์ประกอบของตัวแปรแฝง (Latent Variables) วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่สังเคราะห์ขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ความสอดคล้องโดยหาความสัมพันธ์ของตัวแปร วิเคราะห์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL 8.8 การตรวจสอบความกลมกลืนของรูปแบบ (Good of Fit Measurement)

ผลการวิจัย

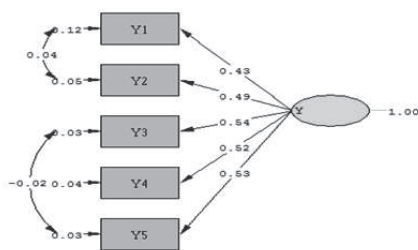
ผลการวิจัย พบว่าเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 86.85) อายุระหว่าง 51-55 ปี (ร้อยละ 42.2) และ 56-60 ปี (ร้อยละ 42.2) ระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาโท (ร้อยละ 82.8) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 50001-60000 บาท (ร้อยละ 39.8) รองลงมา 40001-50000 บาท (ร้อยละ 28.3) ประสบการณ์ในตำแหน่งบริหาร 10-20 ปี (ร้อยละ 48.1) เคยมีประสบการณ์การอบรมทางการบริหาร (ร้อยละ 96.1)

2. คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การสร้างและธำรงรักษาทีม การจูงใจและพัฒนาบุคลากร และการประเมินผลการปฏิบัติ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ระดับสูง ในทุกองค์ประกอบ ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงคะแนนเฉลี่ยองค์ประกอบคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	คะแนนเฉลี่ย	SD	แปลผล
การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์	4.33	.55	ระดับสูง
การมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.31	.54	ระดับสูง
การสร้างและธำรงรักษาทีม	4.30	.57	ระดับสูง
การจูงใจและพัฒนาบุคลากร	4.30	.56	ระดับสูง
การประเมินผลการปฏิบัติ	4.32	.57	ระดับสูง
คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร	4.31	.52	ระดับสูง

ภาพ 1 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

-Square=3.87, df=3, P-value=0.27623, RMSEA=0.023

จากภาพ 1 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Chi - Square=3.87, df=3, P-value=0.28, RMSEA = 0.023) ทุกองค์ประกอบมีอิทธิพลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใกล้เคียงกัน องค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือ การสร้างและธำรงรักษาทีม (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.54) รองลงมาคือการประเมินผลการปฏิบัติ

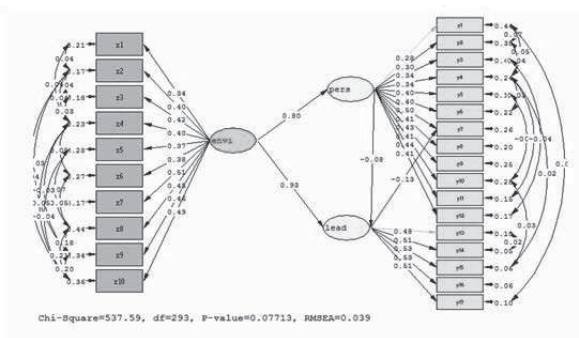
(ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.53) และการจูงใจและพัฒนาบุคลากร (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.52) ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยลักษณะบุคคล ได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำ และปัจจัยสภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายใน ประกอบด้วย โครงสร้างองค์การ วัฒนธรรมองค์การ กระบวนการบริหาร ความรู้ ความสามารถของบุคลากร งบประมาณ การสื่อสาร เทคโนโลยี สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กร ประกอบด้วย ระบบเครือข่าย สภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

สรุปผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยลักษณะบุคคล มี 12 องค์ประกอบคือ คุณลักษณะทางกาย ภูมิหลังทางสังคม สติปัญญา บุคลิกภาพ คุณลักษณะทางงานและคุณลักษณะทางสังคม ทักษะของผู้บริหาร การวางแผนและการ

กำหนดนโยบาย การส่งเสริมให้บุคคลทำงานเต็มศักยภาพ การเป็นสัญลักษณ์ขององค์กร การพัฒนาและส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการเป็นที่ปรึกษาของบุคคล และปัจจัยสภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มี 10 องค์ประกอบคือ โครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร กระบวนการบริหาร ความรู้ ความสามารถของบุคลากร งบประมาณ การสื่อสาร เทคโนโลยี สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กร ประกอบด้วย ระบบเครือข่าย สภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

4. การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่สังเคราะห์ขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ไค-สแควร์เท่ากับ 537.59 องศาอิสระ เท่ากับ 293 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ: RMSEA เท่ากับ 0.039) ดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 แสดงผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่สังเคราะห์ขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีอิทธิพลทางตรง ในทิศทางเดียวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีขนาดอิทธิพลในระดับสูง (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.93) ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยังส่งผลทางตรงต่อปัจจัยลักษณะบุคคล มีขนาดอิทธิพลในระดับสูง (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.80)

ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีอิทธิพลอ้อมผ่านปัจจัยลักษณะบุคคลไปยังคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีขนาดอิทธิพลในระดับสูง (ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลมาตรฐานเท่ากับ 0.72)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาครั้งนี้ ได้องค์ความรู้ใหม่ซึ่งผู้วิจัยสามารถนำเสนอเป็นประเด็นเพื่ออภิปรายผลได้ 3 ประเด็น ประเด็นแรกเป็นการอภิปรายเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประเด็นที่สองเป็นการอภิปรายเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และประเด็นสุดท้ายเป็นการอภิปรายข้อค้นพบใหม่เกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะ

ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขนาด ทิศทางของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จากผลการวิจัยประกอบด้วย 5 คุณลักษณะคือ (1) การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ (2) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (3) การสร้างและธำรงรักษาทีม (4) การจูงใจและพัฒนาบุคลากรและ (5) การประเมินผลการปฏิบัติ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในปัจจุบันมีคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในระดับสูง องค์ประกอบของคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่พบมากที่สุดคือ การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์

การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์

ผู้นำที่มีคุณลักษณะการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ หมายถึง ผู้นำมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ผลผลิตหลัก เป้าประสงค์ แผนงาน และโครงการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาที่นำสู่การปฏิบัติได้ชัดเจน มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของหน่วยงาน มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันและเป้าหมายกลยุทธ์ของภาครัฐ มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้ที่มีส่วนได้เสียของหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด มีการตรวจสอบความเป็นไปได้ของวิสัยทัศน์ สร้างจากแรงบันดาลใจ มีความทะเยอทะยาน คิดนอกกรอบและกว้างไกล เน้นการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ด้วยการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีม มีการ

กำกับติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์ มีการทบทวนวิสัยทัศน์และปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน

การมุ่งผลสัมฤทธิ์

ผู้นำที่มีคุณลักษณะการมุ่งผลสัมฤทธิ์ หมายถึง ผู้นำที่มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ การกำหนดบทบาทหน้าที่แต่ละตำแหน่งงานที่ชัดเจน การกำหนดแผนงานโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศและข้อมูลจากชุมชนเป็นฐานสร้างบรรยากาศความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและบุคลากร มีความแสวงหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนางาน การบริหารงานที่เน้นความเป็นระบบ มีการทบทวนและปรับโครงสร้างขององค์การเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง การให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับมาตรฐานของการปฏิบัติงาน การให้รางวัลแก่ผู้ปฏิบัติงานบนพื้นฐานของผลการปฏิบัติงานการแก้ไขข้อบกพร่อง การทบทวนและปรับวิธีการควบคุมเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงและผลลัพธ์ของการควบคุมไม่เป็นไปตามที่กำหนด

การสร้างและธำรงรักษาทีม

พบว่าผู้นำที่มีคุณลักษณะการสร้างและธำรงรักษาทีม หมายถึง ผู้นำที่มีเชื่อการคิดอย่างมีเหตุผล และร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะกระตุ้นให้แต่ละคนในทีมมีอุดมการณ์เดียวกันและมีจิตสาธารณะให้เกียรติยกย่องความเป็นที่มงานสนับสนุนให้พนักงานทุกระดับชั้นได้ปฏิบัติงานร่วมกัน ช่วยเหลือกันสร้างที่มงาน ตามบทบาทหน้าที่และเป้าหมายของทีม สื่อสารกันภายในองค์กรอย่างเปิดเผย แก้ไขปัญหาาร่วมกัน ให้อภัยกัน ให้อกำลังใจกัน ไม่หาคนผิด แต่หาสาเหตุที่ผิดพลาด มีการจัดการระบบบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม และเน้นการกระจายอำนาจ เปิดโอกาสให้บุคลากร มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นกำกับติดตามและประเมินผล

การปฏิบัติงาน สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นยอมรับ และปฏิบัติงานร่วมกัน

การจูงใจและพัฒนาบุคลากร

ผู้นำที่มีคุณลักษณะการจูงใจและพัฒนาบุคลากร หมายถึง ผู้นำมีการพัฒนาบุคลากร พัฒนาความสามารถโดยคำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล มอบหมายงานที่สำคัญ ให้การสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม พัฒนาคำแนะนำความรู้ความสามารถและทักษะของผู้ปฏิบัติงาน การจัดหาสภาพแวดล้อมให้เกิดการกระตุ้น การจูงใจ มีการวางแผนอนาคตสำหรับบุคลากรทุกระดับ การยกย่องสรรเสริญ การประเมินผลอย่างยุติธรรม การพัฒนาบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษา มีความสอดคล้องกับเป้าหมายและกลยุทธ์หลักทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ บุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษา ทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง

การประเมินผลการปฏิบัติ

ผู้นำที่มีคุณลักษณะการประเมินผลการปฏิบัติ หมายถึง ผู้นำมีลักษณะการจัดโครงสร้างองค์กรมีความเหมาะสมและคล่องตัวซึ่งเอื้อต่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ แผนงาน/โครงการต่างๆมีการดำเนินงานโดยยึดหลักการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด คุ่มค่าและประหยัด การจัดสรรงบประมาณมีความเหมาะสม การเบิกจ่ายงบประมาณมีความสะดวก รวดเร็ว ตามกำหนดเวลา บุคลากรมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา มีผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานที่กำหนด การวัดผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริง การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามแผนงานอย่างต่อเนื่องพร้อมทั้งนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุง ผู้บริหารให้ความสำคัญในการพัฒนาเขตพื้นที่การศึกษาเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำ

เชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำ

เชิงกลยุทธ์ ประกอบด้วย 2 ปัจจัยคือปัจจัยลักษณะบุคคลได้แก่ คุณลักษณะของผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำ ปัจจัยสภาพแวดล้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในประกอบด้วย โครงสร้างองค์การ วัฒนธรรมองค์การ กระบวนการบริหาร ความรู้ ความสามารถของบุคลากร งบประมาณ การสื่อสาร เทคโนโลยี สภาพแวดล้อมภายนอกขององค์กร ประกอบด้วย ระบบเครือข่าย สภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ เช่น พรเมษฐ์ โมลี (2551) วิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ มีปัจจัยที่สำคัญคือ คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน องค์ประกอบด้านสถานการณ์ พฤติกรรมความเป็นผู้นำ และบทบาทผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน (2552; หน้า7) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ประกอบด้วย 9 ด้าน คือ 1) พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร 2) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร 3) บรรยากาศสถานศึกษา 4) คุณภาพการสอนของครู 5) ความพึงพอใจในการทำงานของครู 6) การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู 7) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา 8) เจตคติต่อสถานศึกษา 9) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

3. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่สังเคราะห์ขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปัจจัยลักษณะบุคคลไม่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะ ผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษา

ปัจจัยสภาพแวดล้อมส่งผลทางตรงต่อ คุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในระดับสูง และส่งผลทางตรงต่อปัจจัยลักษณะ บุคคลในระดับสูง สอดคล้องกับ จินตนา บุญบังการ และ ณิชพันธ์ เขจรนันท์, 2548, สมชาย ภคภาสน์ วิวัฒน์, 2549, สุเมธ แสงนารถ 2547 และ Certos and Peter, 1991 อ้างถึงใน รวีวรรณ กลิ่นหอม, 2550 เห็นสอดคล้องกันว่าสภาพแวดล้อมภายใน ที่มีผลต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร ได้แก่ โครงสร้างองค์การ วัฒนธรรมองค์การ กระบวนการ บริหาร วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร บุคลากร สถานภาพ การเงิน การสื่อสาร เทคโนโลยี และอื่นๆ ส่วนสภาพ แวดล้อมภายนอก ประกอบด้วย ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนคู่แข่ง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ จะส่งผลต่อองค์การและการบริหารเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารในลักษณะที่เป็นทั้งโอกาส และอุปสรรค เทนนิเปียมและวาเรน (Tannenbaum and Warren, 1963 cited in สุเมธ เตียวอิตเรศ, 2530:56-58) กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะผู้นำ ได้แก่ ปัจจัยที่ เกิดจากสภาพแวดล้อม อิทธิพลของสภาพแวดล้อม ที่มีต่อผู้นำมีหลายประการ เช่น ลักษณะของหน่วย

งาน หน่วยงานต่างๆ ย่อมมีลักษณะและรูปแบบของ ตนเองธรรมชาติ และลักษณะของหน่วยงานย่อม สร้างทัศนคติ ค่านิยม ให้ปรากฏแก่คนทั่วไป ซึ่งมี ผลต่อการสร้างบุคลิกภาพของคนในองค์กรด้วย อิทธิพลของกลุ่มในองค์กร การปฏิบัติงานที่มี ประสิทธิภาพจะเกิดจากพลังร่วมของกลุ่ม ดังนั้น ความสำเร็จของงานจึงขึ้นอยู่กับความผูกพัน และ ความร่วมมือร่วมใจของคนในกลุ่มเป็นสำคัญ ความ ผูกพันนั้นเกิดมาจากประสบการณ์ การยอมรับ นับถือ และการมีจุดประสงค์ร่วมกันของกลุ่ม กลุ่มที่ เคยปฏิบัติงานมาด้วยกันด้วยดี จะมีสมรรถภาพ ในการทำงานของกลุ่มสูง ในทางตรงกันข้าม ถ้ากลุ่มใด ไม่มีความผูกพันร่วมกัน ยอมรับนับถือซึ่งกัน และกันน้อย กลุ่มนั้นจะประสบความสำเร็จใน การทำงานยาก ดังนั้นอิทธิพลของกลุ่มจึงมีผลต่อ พฤติกรรมผู้นำเป็นอย่างมาก และสภาพปัญหาและ การบริหารงานภายในองค์กรการ ไม่ว่าจะเป็นการ บริหารงานใดก็ตามย่อมจะต้องเกิดขึ้น กรณีที่มี ปัญหาเป็นเรื่องเร่งด่วน ผู้นำต้องอาศัยความรู้ ความ สามารถของตน ในการแก้ไขปัญหา ลักษณะเช่นนี้ ย่อมจะมีอิทธิพลทำให้เป็นผู้นำเผด็จการได้ง่าย เฮอร์เซและเบนชาร์ด (Hersey and Blanchard, 1993: 93-94) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ เกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณลักษณะผู้นำที่สำคัญและมี บทบาทความสัมพันธ์ต่อกัน 3 ประการคือ ผู้นำ ผู้ตามและสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2546:11) กล่าวว่าปัจจัย การเป็นผู้นำที่ทำให้บุคคลหนึ่งเป็นผู้นำขึ้นมาจนเป็น ที่ยอมรับนับถือจากบุคคลต่างๆ ได้ ปัจจัยเหล่านี้ ประกอบด้วย ปัจจัยที่เกิดจากทัศนคติของผู้นำเอง ปัจจัยที่เกิดจากผู้ร่วมงาน และปัจจัยที่เกิดจาก สภาพแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพัฒนาตัวบ่งชี้ในคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการประเมินสมรรถนะของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินเพื่อการพัฒนา

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายสนับสนุนการสร้างระบบเครือข่าย การบริหารงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกรูปแบบ เพื่อเอื้อต่อการบริหารงานของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

บรรณานุกรม

- กมล ไสวาลี. (2557). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กิตติยา สีอ่อน. (2547). โมเดลเชิงสาเหตุประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในสำหรับกลุ่มสาขาวิชา วิทยาศาสตร์สุขภาพ. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เก็จกนก สีอ่อน. (2546). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการ ใน ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร ดุษฎี บัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยรัตน์ เมืองสง. (2550). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำ เชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้น พื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เชวงศักดิ์ พลฤกษ์เทเวศ. (2553). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ขอนแก่น.
- จินตนา บุญบงการ และ ณีฎฐพันธ์ เขจรนนท์. (2548). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: เม็ดทราย พรินติ้ง. ทิศนา ขัมมณี, (2555). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. 2548. การบริหารราชการแนวใหม่ บริบทและเทคนิควิธี. กรุงเทพฯ: บริษัท วิชั่น พรินท์ แอนด์มีเดีย จำกัด.
- ทิพาวดี เมฆสุวรรณ. (2545). การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์. กรุงเทพฯ: บริษัท กราฟิคฟอ์แมท. (ไทยแลนด์) จำกัด.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2546). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 11 กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.

- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภดล ร่มโพธิ์. (2545). **Balanced Scorecard** กับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. วารสารบริหารธุรกิจ. 29(94), 61-69.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2550). การจัดการสำนักงาน: **Office Management**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท เซ็นทรัล เอ็กเพรส จำกัด
- จิตติมา จำนงค์เลิศ. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยบรรยากาศองค์การกับประสิทธิผลของหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยของรัฐ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รวีวรรณ กลิ่นหอม. (2550). การพัฒนารูปแบบการวัดและเครื่องมือวัดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสายสามัญ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- วันเพ็ญ บุรีสูงเนิน. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (2549). การบริหารเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ 16 กรุงเทพฯ: อมรินทร์.
- สมยศ นาวิการ. (2550). กรณีศึกษาการบริหารและพฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ
- เสน่ห์ จัยโต. (2552). วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ผู้นำยุคใหม่. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุเมธ แสงนาทร. (2547). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย ภาคเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุเมธ เดียววิเศษ. (2537). พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: รุ่งวัฒนาการพิมพ์
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). ภาวะความเป็นผู้นำ. กรุงเทพฯ: เอ็กชเปอร์เน็ท.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2548). ทฤษฎีองค์การฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- Adair, John Eric. (2010). **Strategic leadership: How to think and plan strategically and provide direction**. London: KoganPage
- Bass, B.M. & Stogdill. (1990). **Handbook of Leadership: Theory Research and Managerial Application**. 3rd. New York: Fire Press.
- Bollen, K.A. (1989). **Structure Equations with Latent Variables**. New York: wiley.
- Certo, S.C. and peter, J.P. (1991). **Strategic Management: Concept and Applications**. NewYork: McGraw-Hill.
- Davies, B. (2003). **Rethinking Strategy and Strategic Leadership in school**. Educational Management andAdministration. 31(3), 295-312.

- Dess, G. G. & Miller, A. (1993). **Strategic Management. (Int'l Ed.)**. Singapore: McGraw Hill
- Dubin, J. A. (1998). **Leadership Research Findings, Practice, and Skills**. Houghton Mifflin Company.
- Hersey, P. and Blanchard, H. B. (1993). **Management of Organizational Behavior: Utilizing Human Resources**. Englewood. Boston: PWS-Kent.
- Kaplan, R.S. & Norton, D.P. (1996). **The Balanced Score card**. Boston: Massachusetts Harvard Business
- Robbins, S. P., & Coulter, M. (2003). **Management**. London: Prentice-Hal.